

Tjänsteställe, handläggare
Beredskap och säkerhet, Henrik Karlsson

Sammanträdesdatum
2025-04-29

FöredragningsPM
Dnr: 25RS1847

Organ
Regionstyrelsen

Svar på remiss – Plikten kallar en modern personalförsörjning av det civila försvaret, SOU 2025:6

Förslag till beslut

Regionstyrelsen beslutar

att förslag till svar godkänns som Region Örebro läns svar till
Försvarsdepartementet.

Sammanfattning

För att säkerställa tillgången till personal i totalförsvaret gäller totalförsvarsplikt för alla mellan 16 och 70 år som är bosatta i Sverige. Lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt innehåller bestämmelser om bland annat totalförsvarsplikt, värnplikt, civilplikt och allmän tjänsteplikt. Sedan 1995 har stora förändringar i samhället och på arbetsmarknaden skett. Under senare år har även det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde försämrats. Sverige har också gått med i NATO. Arbetet med att bygga upp totalförsvaret pågår för fullt och en viktig del i detta arbete är att stärka det civila försvaret.

En statlig utredning har kartlagt behoven av personalförstärkning i det civila försvaret vid höjd beredskap samt analyserat hur behoven bör tillgodoses. Utredningen har också gjort en översyn av regelverket för personalförsörjningen av det civila försvaret.

Utredningen anser att den grundläggande principen för personalförsörjningen av det civila försvaret bör vara att totalförsvarsviktig civil verksamhet så långt som möjligt bör bemannas med befintliga arbetstagare och uppdragstagare vid höjd beredskap, vid behov med stöd av den allmänna tjänsteplikten.

Anvisning till arbete med allmän tjänsteplikt vid höjd beredskap är i första hand lämpligt i verksamheter med lägre kompetenskrav där det finns god tillgång till totalförsvarspliktiga att anvisa.

Tjänsteställe, handläggare
Beredskap och säkerhet, Henrik Karlsson

Sammanträdesdatum
2025-04-29

FöredragningsPM
Dnr: 25RS1847

För vissa verksamheter, där behoven av personalförstärkning inte kan tillgodoses på annat sätt eller där det finns särskilda skäl, kan civilplikt bli aktuell. Civilplikt kan också vara lämplig om behovet av personalförstärkning avser personal med en specifik utbildning eller kompetens.

I dagsläget finns en skyldighet för totalförsvarspliktiga att fullgöra repetitionsutbildning och grundutbildning med civilplikt inom kommunal räddningstjänst och elförsörjningsområdet. Inskrivning med civilplikt får idag bara ske efter annan utredning än mönstring av totalförsvarspliktiga som redan har relevant kompetens. Utredningen föreslår en bred aktivering av civilplikten som inte begränsas till ovanstående två områden och anser att även mönstring och fullgörande av civilplikt med längre grundutbildning behövs för att trygga personalförsörjningen. En bred aktivering av civilplikt innebär dock inte att civilplikt genast kan fullgöras i alla verksamheter. Regeringen kan och bör prioritera de verksamheter som har störst behov.

Utredningen anser att fem verksamhetsområden bör prioriteras för inskrivning av civilpliktiga och att mönstring med efterföljande grundutbildning kommer att behövas. Regeringen bör ge ansvariga myndigheter uppdrag att utreda implementering av civilplikt i dessa verksamhetsområden samt i vilken mån civilplikt efter annan utredning än mönstring är lämplig för respektive verksamhet. Dessa områden är:

Räddningstjänst
Drift och underhåll inom elproduktion och nätverksamhet
Hälso- och sjukvård
Drift, underhåll och reparationer inom elektroniska kommunikationer
Bevakningsverksamhet

Utredningen anser vidare att det finns ytterligare sex verksamhetsområden, däribland transporter och tandvård, där det kan behövas civilplikt men att detta behöver utredas ytterligare.

Frivilliga försvarsorganisationer bör få en större roll i personalförsörjningen och utredningen anser att regeringen bör ge MSB och försvarsmakten i uppdrag att utreda de frivilliga organisationernas roll personalförsörjningen av det civila försvaret.

Utredningen anser att vissa ändringar i terminologin behöver göras. Ordet

Tjänsteställe, handläggare
Beredskap och säkerhet, Henrik Karlsson

Sammanträdesdatum
2025-04-29

FöredragningsPM
Dnr: 25RS1847

”krigsplacering” bör bara användas för krigsplacering med värnplikt eller civilplikt enligt totalförsvarspliktlagen. Ordet ”beredskapsregistrering” bör användas för sådan registrering som Pliktverket gör av totalförsvarspliktiga som placeras i en krigsorganisation till följd av avtal om tjänstgöring vid höjd beredskap. Ordinarie personal som är placerad i krigsorganisationen bör inte beredskapsregistreras.

Utredningen föreslår vidare att allmän tjänsteplikt ska kunna fullgöras till följd av avtal om tjänstgöring vid höjd beredskap som till exempel kommuner eller regioner träffat med medlemmar i frivilliga försvarsorganisationer eller andra totalförsvarspliktiga. I sådana fall står dock inte staten för ersättningen till den totalförsvarspliktige vid tjänstgöring.

Avslutningsvis föreslår utredningen en utökad uppgiftsskyldighet mellan Plikt- och prövningsverket och statliga myndigheter, kommuner, regioner och näringsidkare vad gäller totalförsvarspliktiga samt vissa ändringar vad gäller säkerhetsprövning enligt säkerhetsskyddslagen av vissa totalförsvarspliktiga i samband med civilplikt.

Region Örebro län ställer sig positiv till utredningens förslag om en bred aktivering av civilplikten.

Region Örebro län ställer sig dock tvekan till utredningens förslag om förändringar i befintlig terminologi och en förändrad systematik vad gäller planering och bemanning av krigsorganisationer i det civila försvaret.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Beslutet får inga konsekvenser ur de aktuella perspektiven.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet får inga ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM regionstyrelsen 2025-04-29

Svar på remiss

Remissunderlag

Tjänsteställe, handläggare
Beredskap och säkerhet, Henrik Karlsson

Sammanträdesdatum
2025-04-29

FöredragningsPM
Dnr: 25RS1847

Rickard Simonsson
Regiondirektör

Skickas till:
Försvarsdepartementet